

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет психології
Національна академія наук України
Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
Міжнародний благодійний фонд
«Розвиток наукової психології «ФРОНЕЗИС»
Українська Асоціація психології освіти і розвитку

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю

**ПСИХОЛОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ТРАДИЦІЇ,
СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**
(до 50-річчя від початку підготовки психологів
у Київському національному університеті
імені Тараса Шевченка)

21-22 квітня 2017 р.

Київ

II етап – первинне пізнання соціально-рольових характеристик інших людей і пов'язаних з ними особистісних якостей – формування «образу іншого».

III етап – пізнання інших завдяки та задля самопізнання і утвердження власної ідентичності через розвиток рефлексії «Я – інший».

IV етап – вторинне (зріле) накопичення соціально-перцептивного досвіду та його верифікація і систематизація й використання у практичній діяльності.

Кожен з цих умовно виділених етапів потребує спеціальної психолого-педагогічної підготовки, щоб здійснити супровід зростаючої особистості у тонкий світ людських проявів, почуттів, настановлень.

Актуальним завданням професійної підготовки психологів, педагогів, зокрема в умовах педагогічного університету, є оновлення підходів до освітньо-професійних програм, розширення теоретичних та особливо практичних навичок у сфері соціальної перцепції з урахуванням контексту інформаційного суспільства. Практика споглядання людської діяльності, творів мистецтва, командна робота, сюжетно-рольові ігри, театральні постановки – ось далеко не повний репертуар видів навчальної діяльності, питома частка яких у сучасних умовах має зрости.

Список цитованих джерел:

1. Імерідзе М. Сутнісно-функціональний аналіз мас-медіа / М. Імерідзе // Психологія і суспільство. – 2016. – № 1. – С. 109-113. 2. Кондратьєва С. В. Учитель – Ученик / С. В. Кондратьєва. – М.: Педагогика, 1984. – 80 с. – (Воспитание и обучение. Библиотека учителя).

Сорокіна Олена Анатоліївна

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної, вікової

та педагогічної психології, Інститут людини,

Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ)

УЯВЛЕННЯ ПРО МАЙБУТНЮ ПРОФЕСІЮ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що більшість науковців, які займаються проблемами професійної підготовки (І. Вачков,

А. Деркач, Е. Зеєр, О. Фонарьов, В. Шадріков), визначають найбільш дієвою таку концепцію освіти, в процесі якої взаємодія суб'єктів навчання максимально орієнтована на професійний розвиток особистості та специфіку майбутньої професійної діяльності. Професійні уявлення розглядаються як регулятори професійного самовизначення [1]. Водночас професійні уявлення – це динамічна система, що змінюється у процесі фахового навчання [2]. Така перебудова інтенсивно відбувається у студентів першого курсу під час переходу від життєвих (побутових) уявлень до наукового тлумачення психічних явищ. Тому метою нашого повідомлення є висвітлення результатів дослідження змісту уявлень студентів-психологів про специфіку їхньої майбутньої професійної діяльності. Методом емпіричного дослідження був обраний якісний аналіз (контент-аналіз) продуктів діяльності (есе). Під час проведення дослідження було проаналізовано 186 робіт студентів-першокурсників.

Відомо, що уявлення як когнітивно-афективні психічні утворення мають не тільки інформаційний, але й мотиваційний потенціал для подальшого професійного розвитку. Аналізуючи джерела, з яких абітурієнти черпають знання про психологію, можна опосередковано визначено мотиви, що спонукають їх до вибору професії психолога. Умовно можна виділити декілька груп серед першокурсників. Перша – студенти, які до початку навчання нічого не знали про психологію; вступали, керуючись порадами друзів, уявляючи, що психологія – це не дуже складна професія; провідний мотив – легкість навчання. Помічено тенденцію до зменшення кількості таких студентів серед першокурсників. Саме студенти з цієї групи через низьку мотивацію не витримують навчального навантаження та залишають виш. Друга група (найчисельніша) – студенти мали певні уявлення про психологію завдяки роботі шкільних психологів, що свідчить про достатньо розгалужену систему шкільної психологічної служби. Такі студенти мають яскраво виражені соціальні цінності, розвинуті комунікативні навички. Для них перший курс навчання розкриває нові обрії майбутньої професії. За наявності академічних умінь вони успішно навчаються і залучаються до різних форм позааудиторної роботи. До третьої групи першокурсників (із кожним роком вона збільшується) – належать студенти, які усвідомлюють, ким хочуть стати. Під час шкільного навчання такі учні цілеспрямовано знайомляться із психологічною літературою, пишуть дослідницькі роботи у

Малій академії наук. Найцінніше, що ця діяльність їх захоплює і приносить задоволення, формує стійкий інтерес до майбутньої професії. Через сильну мотивацію і, як правило, успішне навчання, такі студенти вже з молодших курсів прагнуть займатися науковою роботою, беруть участь у студентських конференціях, шукають можливість відвідувати додаткові вузько орієнтовані тренінги поза межами університету тощо. Серед цієї групи найбільш освічених студентів, деякі мають досвід навчання у середніх спеціальних навчальних закладах медичного або педагогічного спрямування. Останнім часом до третьої групи додалися студенти, які до вступу в університет познайомилися з діяльністю психолога «зсередини», тому що отримували кваліфіковану допомогу через особистісні проблеми, невротичні порушення, труднощі соціалізації. За останні роки простежується тенденція появи нової групи студентів-першокурсників (близько 10%), які свідомо вказують, що не планують працювати за фахом психолога. Але вони вважають, що така освіта сприятиме успішній реалізації в інших професіях (журналістика, режисура, підприємництво). Переважно вони добре навчаються, амбітні, мають високий рівень інтелектуального розвитку, до вивчення психології ставляться з цікавістю, але прагматично, виокремлюючи лише те, що їм потрібно. Деякі дослідники стверджують, що лише на старших курсах у майбутніх психологів формується справжня альтруїстична мотивація. Дані нашого дослідження свідчать, що саме прагнення допомагати іншим людям спонукає абітурієнтів обирати професію психолога. Мотив самопізнання також є чинником вибору психологічної освіти, а прагнення до використання набутих знань про себе в житті пробуджується у студентів під час навчання. Потреба в саморозвитку поступово стає більш усвідомленою, сприяє появі рефлексії: студенти активно аналізують власні почуття і досвід. Важливим є те, що навіть на першому курсі у студентів починає вибудовуватися траєкторія професійного розвитку, активне формування специфічного професійного світогляду. Надалі це стане основою професійної рефлексії, бо наступним кроком буде аналіз особистісних і характерологічних рис та їх співвіднесення із професійно важливими. Результати дослідження демонструють, що корегування помилкових уявлень відбувається достатньо швидко під час першого року навчання. Цьому сприяють поєднання теоретичної та практичної складової професійного навчання, спеціальні тренінги комунікації та лідерства, оглядові практики, залучення до волонтерської

діяльності тощо. Таким чином, на перших етапах фахової підготовки система уявлень студентів про майбутню професійну діяльність трансформується: відбувається переорієнтація уявлень з побутових на наукові. Ці зміни посилюють мотивацію до навчання та сприяють професійному самовизначенню студентів. Це прискорює розвиток професійної самосвідомості й визначає її характеристики.

Список використаних джерел:

1. Зеер Э. Ф. Психология профессионального развития: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Э. Ф. Зеер. – 2-е изд., стереотип. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 240 с.
2. Шадриков В. Д. Психология деятельности и способности человека: Учебное пособие, 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательская корпорация «Логос». – 1996. – 320 с.

Соснюк Олег Петрович

кандидат психологічних наук, доцент,

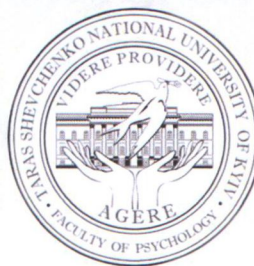
доцент кафедри соціальної психології факультету психології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ)

ІННОВАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Впровадження інноваційних освітніх технологій є одним з пріоритетних завдань, яке терміново необхідно вирішувати в контексті трансформації вітчизняної вищої школи. У зв'язку з цим виникає потреба у всебічному аналізі сучасних тенденцій в освітній сфері, виокремленні провідних трендів та оцінці рівня готовності українських ВНЗ до впровадження інновацій в освітній процес.

До провідних трендів в інституційному та змістовому вимірах освітньої соціалізації насамперед можна віднести: 1) активну співпрацю університетів з роботодавцями як у питаннях матеріального забезпечення навчального процесу, так і при визначенні змісту освіти (особливо це стосується прикладних наук); 2) інтенсифікацію взаємодії університетів з засобами масової інформації (включно з використанням можливостей соціальних медіа) для популяризації власних освітніх програм; 3) впровадження університетами англомовних освітніх програм та

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ

СЕРТИФІКАТ

підтверджує, що

Сорокіна Олена Анатоліївна

брав (ла) участь

у Всеукраїнській науково-практичній конференції

«Психологічна освіта в Україні: традиції, сучасність та перспективи (до 50-річчя від початку фахової підготовки психологів у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка)» (PEUTMP)

21-22 квітня 2017р.,
м. Київ, Україна

Декан факультету психології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

